

транспорту взагалі. Таким чином, розвиток залізничної галузі може стати провідною силою економіки та призвести до економічного зростання, або, навпаки, стати перешкодою у досягненні позитивних результатів розвитку економіки.

Залізничний транспорт має вирішальне значення у забезпеченні економічних зв'язків як всередині України, так і в її зв'язках з іншими країнами. Тому необхідно розвивати залізничну галузь, модернізувати її відповідно до сьогоденних потреб сучасного ринку.

Список використаних джерел

1. Бальцеревич Л. Свобода і розвиток. Економія вільного ринку. – Львів: Бібліотека журналу –III, 2000. – 333 с.
2. Гэлбрейт Дж. Экономические теории и цели общества. М.: Прогресс, 1976. – 406 с.
3. Шумпетер Й. Теория экономического развития. М., «Прогресс», 1982, 455с.

УДК 656.23:656.224

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Котик В.В., к.е.н., доцент (УкрДУЗТ)

Ефективне управління інноваційними процесами на залізничному транспорті в сучасних умовах неможливо без оцінки зв'язків між різними факторами і результативними показниками, виявлення їх тенденцій і розробки економічних нормативів і прогнозів розвитку.

Пошук інноваційних можливостей і формування їх ефективних комбінацій для залізничного транспорту зводиться до вибору і реалізації конкретного інноваційного проекту, який представляє собою складну систему взаємообумовлених і взаємопов'язаних за ресурсами, термінами і виконавцям заходів, спрямованих на досягнення цілей. Застосування методики проектного управління на залізничному транспорті послужить найбільш ефективним підходом до оптимізації процесів реалізації інноваційних проектів. При цьому можливість підвищення ефективності робіт і необхідних результатів будуть досягнуті з найменшими витратами.

Основні завдання залізничного транспорту - своєчасне, якісне і повне

задоволення потреб у послугах перевезення пасажирів і вантажів, підвищення ефективності та якості роботи всіх ланок транспортної системи.

Інноваційний розвиток залізничного транспорту має відбуватися відповідно до всебічним комплексним планом, в якому чітко визначені стратегія, цілі галузі і способи їх досягнення. Це визначило виникнення низки суттєвих проблем на шляху інноваційного розвитку, серед яких можна виділити наступні:

- недовлік вільних власних коштів;
- великий термін окупності інвестицій;
- великий знос основних засобів.

Всі ці обставини в сукупності знижують ефективність функціонування залізничного пасажирського транспорту.

Очевидно, що корінне поліпшення управління інноваційним розвитком повинно базуватися на всебічному врахуванні вітчизняного та зарубіжного досвіду. Будь-яка істотна зміна в динаміці основних показників залізничного транспорту вимагає коригування розроблених програм розвитку.

Таким чином, для забезпечення життєздатності залізничного бізнесу, необхідно рекомендувати:

- маркетингову стратегію - вдосконалення власних послуг;
- в якості базової інноваційної стратегії - захисну, тобто забезпечити відповідність активів галузі зростання обсягів виробництва (перевезень), а також утриманню і розширенню ринкової частки;
- в якості функціональної стратегії у виробничій сфері здійснити технічне переозброєння виробничої системи з метою забезпечення якісного зростання обсягів виробництва.

Щоб реалізувати функціональну стратегічну програму, слід здійснити:

- комплексне оновлення технічної бази за рахунок оновлення технологічної оснастки;
- модернізацію діючого обладнання і механізмів;
- реконструкцію основних фондів з впровадженням нових технологій.

Необхідно розробити нові норми витрат матеріалів і запчастин з метою зниження ремонтної складової в загальній собівартості перевезень; здійснити модернізацію та оновлення існуючого рухомого складу; застосовувати імпортозамінні технології. Одним з рішень цих проблем є відмова від закупівлі частини номенклатури матеріалів в ближньому і далекому зарубіжжі для того, щоб розмістити

замовлення на їх виготовлення на власних виробничих потужностях і на вітчизняних заводах.

Ступінь ефективності управління інноваційним розвитком на залізничному транспорті в основному мінімальна, лише коефіцієнт інноваційної діяльності наближений до максимальної величини. Важливе значення тут має те, що більшу роль в забезпеченні достовірності одержуваних даних в процесі модельного аналізу грає соціально-економічний моніторинг, мета якого полягає в отриманні та обробці попереджувальної інформації про стан залізничного транспорту та тенденції його розвитку. Тому доцільно на макrorівні створити фонд методів управління, що включає те, що, з одного боку, максимально відповідає умовам і факторам його функціонування і розвитку, а з іншого - враховує специфічні проблеми, які необхідно вирішувати в процесі реструктуризації галузі.

Ефективне функціонування залізничного транспорту передбачає постійний аналіз ефективності роботи всіх його господарських і управлінських ланок, а також оцінку результатів їх діяльності, оптимізацію управлінських структур відповідно до цілей підприємства.

Черговий перегляд управлінських постулатів на залізничному транспорті почався з пошуку шляхів вирішення ряду протиріч, особливо загострилися в період реформування галузі.

Для підвищення конкурентоспроможності та сталого економічного, а також технологічного зростання вирішальне значення для розвитку залізничної галузі придбали:

- точне визначення ключових орієнтирів і вибір напрямків у господарській і технічну політику;

- вибір стратегії інноваційного розвитку і концентрація ресурсів;

- вдосконалення організаційної структури.

Розробка програм соціально-економічного та технічного розвитку галузі, окремих її сфер діяльності є початковим етапом в організації регулювання економіки залізничного транспорту. При цьому потрібно величезна робота по реалізації намічених цілей і пошуку реальних коштів і можливостей для їх здійснення. Як правило, учасників реалізації подібних програм велика кількість, що вимагає відповідної координації та узгодженості їх дій. Часте невиконання доручень призводить не тільки до порушення термінів реалізації

програм, але і до їх зриву [1].

Фундаментальними проблемами для управління інноваційним розвитком на залізничному транспорті є невизначеність і різноманіття цілей. Це веде до недостатньо опрацьованої стратегії організації і способам, за допомогою яких галузь може адаптуватися до мінливих умов зовнішнього оточення. Слабка структура відповідальності погіршує ситуацію і нерідко означає, що менеджери-керівники залізничного транспорту не несуть відповідальності за свої дії. Відсутність належного оціночного критерію їх діяльності або неможливість їх застосування внаслідок загального характеру призводить до відносної втрати зацікавленості в зіставленні і поліпшенні діяльності.

На діяльність підприємств залізничного пасажирського транспорту можуть впливати специфічні фактори макросередовища. Зміни макросередовища впливають на стратегічні позиції підприємства на ринку залізничних послуг, діючи на елементи мікросередовища.

Тому метою аналізу макросередовища є відстеження (моніторинг) і аналіз тенденцій і подій, невідконтрольних підприємству, які можуть вплинути на потенційну ефективність його стратегії.

Такі інноваційні стратегії як атакуюча і захисна створюють особливо складні умови для проектного, фірмового і корпоративного управління. До них відносяться: підвищення рівня невизначеності результатів, що змушує розвивати таку специфічну функцію як управління інноваційними ризиками; підвищення інвестиційних ризиків проектів, тут перед керуючою системою даної організації з'являється якісно новий об'єкт управління; посилення потоку змін в організації в зв'язку з інноваційною реструктуризацією, посилення протиріч в керівництві організації.

Таким чином, заходи щодо інноваційного розвитку залізничного транспорту включають в себе основні етапи, орієнтовані на досягнення поставлених цілей.

Список використаних джерел

1. Privatization and Regulation of Transport Infrastructure: Guidelines for Policymakers and Regulators. / Ed. by A. Estache, G. de Rus. - Washington, B.C. : The World Bank, 2000. - P. 239.

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ua.glavred.info.